

२. संतवाणी

(अ) बहु हा दयाळु

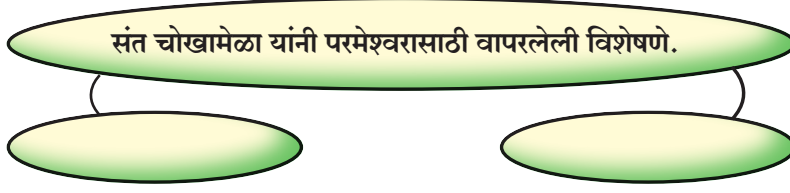
संत चोखामेळा : संत चोखामेळा यांचा जन्मशक उपलब्ध नाही. इ. स. १३३८ हा त्यांचा समाधिशक सांगितला जातो. संत चोखामेळा यांच्या अभंगांतून भक्ताच्या हृदयातील कारुण्य जसे प्रकट होते, तशी सामाजिक विषमता, उपेक्षा याबद्दलची खंतही व्यक्त होताना दिसते. भागवत धर्माचे सार त्यांच्या व्यक्तित्वात, त्यांच्या कृती-उक्तीत अनुभवायला मिळते.

प्रस्तुत अभंगातून संत चोखामेळा यांनी परमेश्वराच्या कनवाळू रूपाचे वर्णन केले आहे.

बहुत कनवाळु बहु हा दयाळु ।
जाणे लळा पाळू भाविकाचा ॥१॥
जात वित्त गोत न पाहेचि कांहीं ।
घालावी ही पार्यीं मिठी उगी ॥२॥
न मागतां आभारी आपें आप होतो ।
भाविकासी देतो भुक्तिमुक्ती ॥३॥
चोखा म्हणे ऐसा लाघवी श्रीहरी ।
भवभय वारीं दुरुशनें ॥४॥

सकलसंतगाथा खंड पहिला : संत चोखामेळा-अभंग,
अभंग क्रमांक ३८
संपादक : प्रा. डॉ. र. रा. गोसावी.

प्र.१. आकृतिबंध पूर्ण करा.

प्र.२. चौकटी पूर्ण करा.

(अ) परमेश्वर जाणतो -	____
(आ) परमेश्वर पाहत नाही -	____
(इ) भक्त परमेश्वराच्या पायावर घालतात -	____
(ई) परमेश्वर भाविकांना देतो -	____

प्र.३. परिणाम लिहा.

घटना	परिणाम
(१) देवाचे दर्शन घेणे.	
(२) भक्ताचे भक्ती करणे.	

प्र.४. स्वमत.

- (१) परमेश्वर भेदभाव करत नाही हा विचार अभंगाच्या आधारे पटवून द्या.
- (२) परमेश्वराबद्दलचा संत चोखामेळा यांचा उत्कट भक्तिभाव तुमच्या शब्दांत लिहा.

(आ) अनाथांचा नाथ

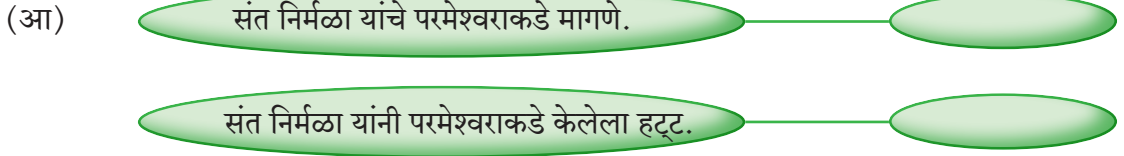
संत निर्मळा : संत चोखोबांच्या या धाकट्या भगिनी. पंढरीच्या पांडुरंगाची सेवा सतत घडावी एवढी एकच ओढ त्यांना होती. ती ओढ त्यांच्या अभंगातून प्रकट होते.

प्रस्तुत अभंगात संत निर्मळा यांनी परमेश्वराविषयीचा उत्कट भक्तिभाव वर्णन केलेला आहे.

अनाथांचा नाथ कृपावंत देवा ।
घडो तुमची सेवा अहर्निशी ॥१॥
अठ्ठाविस युगें विटेवरी उभा ।
वामभागीं शोभा रुक्मादेवी ॥२॥
पतित पावन गाजे ब्रीदावली ।
पुरवावी आली हीच माझी ॥३॥
उभा विटेवरी ठेवोनी चरण ।
म्हणतसे बहिण चोखियाची ॥४॥

सकलसंतगाथा खंड पहिला : संत निर्मळा-अभंग ,
अभंग क्रमांक १८
संपादक : प्रा. डॉ. र. रा. गोसावी.

प्र. १. खालील आकृतिबंध पूर्ण करा.

प्र. २. संत निर्मळा यांनी पांडुरंगाचे खालील बाबतींत केलेले वर्णन

कुठे उभा आहे?	किती काळ उभा आहे?	वामभागीं कोण आहे?

प्र. ३. नातेसंबंध सांगा.

- (अ) संत निर्मळा - संत चोखामेळा -
- (आ) पंढरीचा पांडुरंग - संत निर्मळा -
- (इ) पंढरीचा पांडुरंग - रुक्मादेवी -

प्र. ४. स्वमत.

- (अ) संत निर्मळा यांचा परमेश्वराविषयीचा भक्तिभाव तुमच्या शब्दांत लिहा.
- (आ) परमेश्वराला 'अनाथांचा नाथ' व 'पतित पावन' असे का म्हटले असावे? त्याविषयीचे तुमचे मत लिहा.
- (इ) तुमच्या आवडीच्या संताविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

